

FJÖLMIÐLANEFND

2. október 2026

Ákvörðun nr. 5/2026

Beiðni Elds Smára Kristinssonar um andsvör á grundvelli 36. gr. laga um fjölmiðla vegna umfjöllunar á DV.is þann 24. september 2026

I. Málsvik

Fjölmiðlanefnd barst kvörtun þann 28. september 2026 frá Eldi Smára Kristinssyni (kvartandi) vegna umfjöllunar á netmiðlinum DV.is. Í kvörtuninni var vísað til 36. gr. laga um fjölmiðla nr. 38/2011 (lög um fjölmiðla) um rétt til andsvara og var krafist íhlutunar Fjölmiðlanefndar. Fram kom að DV.is hefði ekki orðið við beiðni kvartanda um leiðréttingu eða beiðni hans um að koma á framfæri andsvörum vegna umfjöllunar miðilsins.

Í kvörtuninni kom fram að á DV.is hefði birst frétt þann 24. september 2026 undir fyrirsögninni „Læknar svara Snorra og fleirum: „Moldviðri sem er verið að þyrlla upp með rangfærslum og vitleysu““. Í fréttinni væri fjallað um viðtal Ríkisútvarpsins ohf. (RÚV) við lækna í transteymi barna og unglinga á Landspítalanum. Væri kvartandi sérstaklega nafngreindur sem einn þeirra sem hefði „vakið máls á þessu“ og hlekkjað á skrif hans um málefnið. Að mati kvartanda væri hann þar með ekki aðeins nefndur í almennt umfjöllun um málefnið heldur væri nafn hans einnig tengt tilteknum skrifum og afstöðu. Í fréttinni væri því næst fjallað um gagnrýnendur á störf transteymisins og haft eftir lækni að málefnið tengdist m.a. fordómum sem „stafi af fákunnáttu og þekkingarleysi á líffræði mannsins“. Síðar í sömu umfjöllun væri gagnrýninni umræðu lýst sem „moldviðri“ sem væri þyrllað upp með „rangfærslum og vitleysu“. Kvartandi hefði gert DV.is grein fyrir því að hann teldi samspil nafnbirtingarinnar, hlekkjanna á skrif hans og þessara ummæla skapa villandi mynd af afstöðu hans og skrifum. Aðstoðarráttgjafi DV.is hefði hins vegar hafnað beiðni kvartanda um birtingu andsvars og sagt að réttur til andsvara ætti ekki við í þessu tilfelli þar sem kvartandi væri „ekki sakaður um neitt“. Það eina sem kæmi fram í fréttinni væri að kvartandi

FJÖLMIÐLANEFND

hefði „vakið máls á þessu“ málefni. Kvartandi hefði mótmælt þeirri afstöðu og útskýrt að beiðni hans byggði ekki á því að DV.is hefði sett fram beina ásökun á hendur honum í fréttinni heldur á þeirri heildarframsetningu sem fréttin skapaði um kvartanda og skrif hans. Það skipti máli hvort DV.is hefði með því að tengja kvartanda við skrif sín og setja þau í samhengi við efni fréttarinnar með framangreindum lýsingum á gagnrýnendum gefið lesendum villandi mynd af kvartanda og afstöðu hans.

Í kvörtun sinni fór kvartandi í gegnum skilyrði 36. gr. laga um fjölmiðla sem þarf að uppfylla svo réttur til andsvara sé fyrir hendi. Að hans mati snerist ágreiningurinn um hvort DV.is hefði miðlað villandi mynd af afstöðu sinni og innihaldi skrifa hans með því að nefna hann sérstaklega, tengja hann við skrif sín og setja þá tilvísun í samhengi við fyrrgreindar lýsingar á gagnrýnendum. DV.is hefði sjálft ákveðið að gera kvartanda að hluta af fréttinni með því að nefna hann með fullu nafni, staðsetja hann meðal þeirra sem hafa gagnrýnt eða vakið máls á málefninu, hlekkja á skrif hans og setja þá tilvísun í samhengi við ummæli um eðli og áreiðanleika gagnrýnnar umræðu. Fréttin væri því ekki aðeins almenn umfjöllun um transteymi eða þjóðfélagsumræðu. Með nafnbirtingunni og hlekkjunum væri lesandinn leiddur að kvartanda sem tilteknum einstaklingi og að skrifum hans. Þannig varðaði umfjöllunin kvartanda með beinum hætti. Heildarframsetning fréttar DV.is skapaði staðreyndatengda mynd af afstöðu kvartanda en með uppsetningu hennar væri gefið til kynna að skrif hans tilheyrðu þeirri gagnrýni sem í sama samhengi væri lýst með orðum um fordóma, fákunnáttu, þekkingarleysi, rangfærslur og vitleysu. Beiðni kvartanda lyti að því hvort DV.is hefði með framsetningu sinni gefið lesendum villandi mynd af því hvað kvartandi hefði skrifað og á hvaða forsendum afstaða hans byggðist. Með því að tengja nafn kvartanda sérstaklega við skrif hans yrði að hans mati að meta þá mynd sem fréttin skapaði í ljósi raunverulegs innihalds þeirra skrifa. Ekki væri nægjanlegt að líta eingöngu á þá einu setningu um að kvartandi hefði „vakið máls á þessu“ ef aðrar setningar og uppbygging fréttarinnar gæfi lesandanum jafnframt ákveðna mynd af eðli og áreiðanleika gagnrýni kvartanda.

Að mati kvartanda væri framsetning DV.is villandi að því leyti að hún gæfi ekki rétta eða nægilega heildstæða mynd af afstöðu hans og skrifum. Gagnrýni kvartanda hefði m.a. beinst að læknisfræðilegum, vísindalegum og siðferðilegum atriðum varðandi meðferð barna og ungmenna. Hann hefði fjallað um aðferðafræði, rannsóknargögn, langtímaáhrif meðferða og mikilvægi þess að opinber umræða um slík mál væri byggð á gögnum, heimildum og gagnrýnni skoðun. Kvartandi hefði birt skrif þar sem hann færði rök fyrir þessum sjónarmiðum og vísaði til heimilda. Þótt lesendur gætu verið ósammála kvartanda væri ekki rétt eða nægilega heildstæð lýsing á skrifum hans að setja þau einfaldlega í samhengi við fullyrðingar um fákunnáttu, fordóma, rangfærslur eða vitleysu án þess að gefa kvartanda færi á að skýra forsendur þeirra. Að mati kvartanda fælist

FJÖLMIÐLANEFND

rangfærslan eða villandi framsetningin því ekki endilega í einni orðréttri setningu um hann heldur í því að fréttin miðlaði heildarmynd af afstöðu hans sem samræmdist ekki raunverulegu innihaldi skrifa hans og þeim rökum og heimildum sem þar kæmu fram. Kvartandi væri nafngreindur og skrif hans tengd honum með beinum hlekkjum. Umfjöllun DV.is gæti því haft áhrif á það hvernig lesendur mætu trúverðugleika kvartanda, þekkingu, heilindi og afstöðu. Þegar gagnrýni sem kvartandi væri sérstaklega tengdur við væri í sama samhengi lýst sem sprottinni af fordómum, fákunnáttu, þekkingarleysi, rangfærslum og vitleysu gæti það skaðað orðspor hans og dregið úr trúverðugleika sem höfundar og þátttakanda í opinberri umræðu. Mögulegt tjón á lögmætum hagsmunum væri því til staðar. Umfjöllun DV.is tengdi kvartanda persónulega við neikvæða lýsingu á eðli og áreiðanleika þeirrar gagnrýni sem hann hefði sett fram. Sú mynd sem dregin væri upp af skrifum kvartanda væri því röng eða villandi.

Í kvörtun kom síðan fram að kvartandi gerði ekki athugasemd við það að DV.is birti viðtal við lækna eða skoðanir þeirra. Kvartandi gerði heldur ekki þá kröfu að DV.is fjarlægði tilvitnanir læknisins eða breytti skoðunum hans. Kvartandi óskaði eftir því að fá að leiðrétta þá mynd sem frétt DV.is skapaði af honum og skrifum hans með því að koma á framfæri stuttu og málefnalegu andsvari. Í andsvarinu fælist ekki ritskoðun eða breyting á skoðunum viðmælenda DV.is. Andsvarið væri úrræði til að bæta við upplýsingum um kvartanda, afstöðu hans og forsendur skrifa hans þannig að lesendur fengju tækifæri til að meta umfjöllunina í réttara samhengi. Kvartandi vísaði sérstaklega til ákvörðunar Fjölmiðlanefndar nr. 1/2026 og að sú niðurstaða styddi þá nálgun að hans mati að meta þyrfti efni og samhengi umfjöllunar í heild en ekki aðeins hvort einstaklingur væri beinlínis sakaður um tiltekna háttsemi. Í tilviki kvartanda væri sérstaklega mikilvægt að líta til þess að DV.is hefði sjálft tengt nafn kvartanda við skrif hans með hlekkjum. Því yrði að vera unnt að bera saman þá mynd sem fréttin skapaði saman við raunverulegt innihald skrifa kvartanda og meta hvort framsetningin væri rétt og heildstæð.

Að lokum óskaði kvartandi eftir því að Fjölmiðlanefnd tæki erindi hans til meðferðar samkvæmt 36. gr. laga um fjölmiðla, legði mat á það hvort DV.is hefði með umræddri heildarframsetningu farið rangt eða villandi með staðreyndir um kvartanda og skrif hans og hvort þar með hefðu lögmætir hagsmunir kvartanda, einkum orðspor og trúverðugleiki, beðið eða geta beðið tjón af þeirri framsetningu. Væru skilyrði 36. gr. uppfyllt óskaði kvartandi eftir því að nefndin ákvæði að kvartandi ætti rétt á að koma andsvari á framfæri og mælti fyrir um birtingu þess á DV.is með þeim hætti að eftir yrði tekið. Óskaði kvartandi eftir því að andsvarið yrði birt í tengslum við upphaflegu fréttina eða á sambærilega áberandi stað þannig að lesendur sem hefðu séð upphaflegu framsetninguna fengju raunhæft tækifæri til að sjá leiðréttinguna. Áskildi kvartandi sér rétt til að leggja fram frekari gögn teldi Fjölmiðlanefnd þörf á því.

FJÖLMIÐLANEFND

Með kvörtuninni fylgdu skjáskot af samskiptum kvartanda við aðstoðarritstjóra DV.is þar sem kvartandi krafðist þess að fá andsvör birt vegna umfjöllunar miðilsins. Með erindi þann 28. september 2026 óskaði Fjölmiðlanefnd eftir afriti af þeim andsvörum sem kvartandi óskaði eftir að yrðu birt og barst það samdægurs.

II. Réttur til andsvara

1.

Í 36. gr. laga um fjölmiðla er fjallað um réttinn til andsvara. Þar segir í 1. mgr. að aðili sem telur að lögmætir hagsmunir sínir, einkum æra eða orðspor, hafi beðið tjón af því að rangt hafi verið farið með staðreyndir í fjölmiðli hafi rétt til andsvara í viðkomandi miðli eða til annarra jafngildra úrræða. Andsvör skuli birt eða þeim miðlað þegar eftir að rök hafa verið færð fyrir beiðni þar um og sé fjölmiðli óheimilt að óska eftir greiðslu fyrir birtingu eða miðlun þeirra. Réttur til andsvara nær til alls efnis sem birtist í fjölmiðlum, ekki einungis til fréttu.

Samkvæmt 2. mgr. 36. gr. getur fjölmiðlaveita synjað beiðni um andsvar við eftirfarandi aðstæður:

- a) andsvar fer yfir þau mörk í tíma eða lengd sem talin eru nauðsynleg til að leiðrétta staðreyndir málsins
- b) í andsvarinu felst annað og/eða meira en að leiðrétta staðreyndir sem fram hafa komið hjá fjölmiðlaveitunni
- c) andsvarið felur í sér efni sem brýtur í bága við almenn hegningarlög og er til þess fallið að gera fjölmiðlaveituna skaðabótaskylda eða er andstætt almennu siðferði
- d) andsvarið brýtur gegn lögvörðum hagsmunum þriðja aðila
- e) aðili getur ekki sýnt fram á að hann eigi einstaklingsbundinna, lögvarinna hagsmuna að gæta
- f) upplýsingarnar sem fjölmiðlaveitan miðlaði eru beinar tilvitnanir í gögn sem stafa frá stjórnvöldum eða dómstólum

Í 4. mgr. 36. gr. kemur fram að synji fjölmiðlaveita beiðni um andsvar eða bregðist ekki við beiðni aðila innan þriggja sólarhringa geti hlutaðeigandi beint erindi þar að lútandi til Fjölmiðlanefndar sem taki ákvörðun um hvort aðili eigi rétt á að koma andsvörum á framfæri. Ákvörðun skuli tekin innan viku frá því Fjölmiðlanefnd berst erindi þar um og skuli nefndin leggja fyrir viðkomandi fjölmiðlaveitu að miðla andsvari án tafar þegar við á.

FJÖLMIÐLANEFND

Brot gegn 1. og 4. mgr. 36. gr. geta varðað stjórnvaldssekt, sbr. m-lið 1. mgr. 54. gr. laga um fjölmiðla, auk þess sem Fjölmiðlanefnd er heimilt að leggja dagsektir á þann sem vanrækir að verða við ákvörðun nefndarinnar um skyldu til að birta andsvör, sbr. e-lið 1. mgr. 53. gr. Þá er Fjölmiðlanefnd heimilt að ljúka málsmeðferð með birtingu álits, sbr. 6. mgr. 54. gr. laganna.

2.

Réttur til andsvara tekur til allra fjölmiðla og bæði einstaklingar og lögaðilar geta nýtt sér hann. Synjun á réttinum er undantekning frá meginreglunni um andsvarsrétt og ber því að túlka þröngt, í samræmi við hefðbundin lögskýringarsjónarmið. Þetta kemur m.a. fram í skýringum við ákvæði 36. gr. í greinargerð sem fylgdi frumvarpi til laga um fjölmiðla. Á hinn bóginn er ljóst að rétturinn er háður því að viðkomandi eigi sjálfur lögvarinna hagsmuna að gæta.

Þá leiðir af a- og b-lið 2. mgr. 36. gr. að fjölmiðlaveitu er heimilt að hafna beiðni um andsvar fari andsvarið yfir þau mörk í tíma eða lengd sem talin eru nauðsynleg til að leiðrétta staðreyndir málsins sem og ef í því felst annað og/eða meira en slík leiðrétting. Eins og fram kemur í athugasemdum við 36. gr. í frumvarpi því sem varð að lögum um fjölmiðla eru með þessu tekin af öll tvímæli um að andsvarsréttur taki einungis til leiðréttinga á staðreyndum. Því er ekki um það að ræða að aðilar geti á grundvelli hans eignast rétt til að koma sjónarmiðum sínum á framfæri að öðru leyti.

Ákvæði 36. gr. laga um fjölmiðla er reist á 23. gr. þágildandi hljóð- og myndmiðlunartilskipunar 2007/65/EB, sem fjallaði um rétt einstaklinga og lögaðila til andsvara í sjónvarpsútsendingum. Samsvarandi ákvæði er nú að finna í 28. gr. hljóð- og myndmiðlunartilskipunar 2010/13/ESB, sem síðast var breytt með tilskipun 2018/1808/ESB. Í tilmælum Evrópuráðsins Rec(2004)16 um andsvarsrétt í nýju fjölmiðlaumhverfi er gerð ítarleg grein fyrir mikilvægi þess að aðilar hafi rétt til andsvara án tillits til þess um hvers konar miðil er að ræða hverju sinni. Synji fjölmiðill beiðni um birtingu andsvars eða það er ekki birt með fullnægjandi hætti á viðkomandi að eiga kost á því að fara með málið fyrir t.d. dómstól eða annan aðila sem getur fyrirskipað birtingu þess.

FJÖLMIÐLANEFND

III. Niðurstaða Fjölmiðlanefndar

1.

Réttur til andsvara samkvæmt 36. gr. laga um fjölmiðla lýtur líkt og fyrr greinir að því að leiðrétta staðreyndir þegar aðili telur að lögmætir hagsmunir sínir, einkum æra eða orðspor, hafi beðið tjón af því að rangt hafi verið farið með staðreyndir í fjölmiðli. Að baki ákvæðinu búa þau grunnrök að aðili, sem fjallað er um í fjölmiðli, fái komið að sjónarmiðum sínum og eigi rétt til andsvara telji hann að á honum hafi verið brotið með því að rangt hafi verið farið með staðreyndir í fjölmiðli. Eins og ráða má af ákvæðinu lýtur rétturinn að því að koma andsvörum á framfæri eftir að efni hefur verið miðlað í fjölmiðli en ekki áður en því er miðlað. Við matið kann þó að hafa þýðingu hvort viðkomandi hafi verið gefinn kostur á að koma athugasemdum á framfæri við fjölmiðil áður en efni var miðlað, enda hefur markmiði andvarsréttarins þá í reynd verið mætt, a.m.k. að einhverju leyti.

Auk framangreinds er ljóst af því sem rakið er í II. kafla hér á undan að réttur til andsvara lýtur ekki að því að koma sjónarmiðum að með almennum hætti. Fjölmiðlaveitu er þannig heimilt að synja beiðni um andsvar fari andsvárið yfir þau mörk í tíma eða lengd sem talin eru nauðsynleg til að leiðrétta staðreyndir málsins, sem og ef í andsvarinu felst annað og/eða meira en slík leiðrétting. Einnig er ljóst að synjun á réttinum er undantekning frá meginreglunni um andvarsrétt og ber því að túlka þröngt í samræmi við hefðbundin lögskýringarsjónarmið.

2.

Líkt og áður greinir hefur kvartandi farið fram á að koma að andsvörum vegna umfjöllunar DV.is. Varðar kvörtunin umfjöllun sem birtist á netmiðlinum þann 24. september 2026 undir fyrirsögninni „Læknar svara Snorra og fleirum: „Moldviðri sem er verið að þyrlla upp með rangfærslum og vitleysu““. Tilefni fréttarinnar var umfjöllun á vef Ríkisútvarpsins ohf., RÚV.is, um þáttinn Meiningu á Rás 1 og umfjöllun hans um bakslag í málefnum hinsegin fólks hér á landi. Í þætti sem birtur var þann 21. september 2026 var m.a. rætt við lækna í transteymi barna og unglinga á Landspítalanum um umræðuna í kringum trans börn.¹ Segja þeir hana á villigötum og einkennast af fáfræði. Að mati þeirra telja þeir fordómanna fyrst og fremst stafa af fákunnáttu og þekkingarleysi á líffræði mannsins. Í frétt DV.is er umfjöllun RÚV.is og Rásar 1 sett í samhengi við ummæli sem

¹ <https://www.ruv.is/frettir/innlent/2026-09-24-eins-og-litil-falleg-blom-sem-eru-ad-opna-sig-i-moldvidri-487854>, sótt 28. september 2026.

FJÖLMIÐLANEFND

Snorri Másson, þingmaður, lét falla í viðtali þar sem hann lýsti því yfir að hann hefði miklar efasemdir um „hormónabælandi meðferðir ungmenna“ þar sem skortur væri á langtímarannsóknnum á áhrifum þeirra. Í frétt DV.is kemur síðan fram að „fleiri [hafi] vakið máls á þessu“ og er nafn kvartanda annað nafnið af tveimur sem nefnt er í dæmaskyni í kjölfarið. Er hlekkjað á skrif þeirra beggja. Í tilviki kvartanda er það gert með almennum hætti á safn greina sem hann hefur birt á netmiðlinum Fréttin.is. Að öðru leyti er ekki fjallað um kvartanda eða skrif hans í frétt DV.is. Auk framangreinds er í frétt DV.is nánar gerð grein fyrir því sem kom fram í umfjöllun RÚV.is og Rásar 1 og ummælum sem hafa birst á Facebook vegna umfjöllunarinnar. Í kvörtun kemur fram að kvartandi telji að samspil nafnbirtingarinnar, hlekkur á skrif hans á Fréttin.is og þau ummæli sem fjallað er um í frétt DV.is séu þess eðlis að þau skapi villandi mynd af afstöðu hans og skrifum.

Á Fréttin.is, sem DV.is hlekkjar á undir nafni kvartanda, hefur kvartandi birt fjölda greina um málefni trans fólks. Hefur hann m.a. gagnrýnt það kynleiðréttingarferli sem transteymi barna og unglinga á Landspítalanum hefur umsjón með og krafist þess að lagt verði „blátt bann við allar kynbreytingarmeðferðir [...] á börnum og ungmennum undir 18 ára aldri“. Í skrifum kvartanda hefur komið fram að um sé að ræða „hugmyndafræði sem [hafi] enga vísindalega stoð“, „læknisfræðilegt og siðferðilegt ábyrgðarleysi“ og eins og málum sé háttað í dag sé þetta þáttur í „tilraunaofbeldi á börnum af yfirlögðu ráði“ og „glæpur gegn mannkyni“.²

Eins og fyrr greinir kemur fram í athugasemdum við a- og b-lið 2. mgr. 36. gr. í frumvarpi því sem varð að lögum um fjölmiðla að andvarsréttur taki einungis til leiðréttinga á staðreyndum. Í umfjöllun DV.is um umræðuna um trans börn og gagnrýni einstaklinga á þá meðferð sem stendur þeim til boða hjá transteymi barna og unglinga á Landspítalanum er kvartandi nafngreindur og hlekkjað með almennum hætti á skrif hans á Fréttin.is. Á undan nafni kvartanda í frétt DV.is segir að „fleiri [hafi] vakið máls á þessu“ og er þá vísað til fyrrnefndrar gagnrýni. Með vísan til þeirra greina sem kvartandi hefur birt á Fréttin.is er það mat Fjölmiðlanefndar að ekki sé um staðreyndavillu að ræða sem þarfnist leiðréttingar. Ljóst er að kvartandi hefur fjallað um málefni trans barna með svipuðum hætti og þeir einstaklingar sem fjallað er um í frétt DV.is. Að mati nefndarinnar fór DV.is því ekki rangt með staðreyndir með því að taka fram að kvartandi hafi „vakið máls á“ sama efni og hlekkja á skrif hans.

Með vísan til framangreinds er það niðurstaða Fjölmiðlanefndar að skilyrði 1. mgr. 36. gr. laga um fjölmiðla um rétt til andsvara um að rangt hafi verið farið með staðreyndir í fjölmiðli teljist ekki

² <https://frettin.is/2026/04/07/opid-bref-til-thingmanna-althingis-stjornenda-heilbrigdisyfirvalda-og-menntastofnana/>, sótt 28. september 2026.

FJÖLMIÐLANEFND

uppfyllt. Andsvör kvartanda sem tilgreind eru í kvörtun hans vegna umfjöllunar DV.is þann 24. september 2026 fela í sér annað og meira en að leiðrétta staðreyndir, sbr. b-lið 2. mgr. 36. gr. laga um fjölmiðla. Var Fjölmiðlatorginu ehf., fjölmiðlaveitu DV.is, því heimilt að synja kvartanda um birtingu andsvara og verður fjölmiðlaveitunni ekki gert að birta þau.

IV. Ákvörðunarorð

Fjölmiðlatorginu ehf. var heimilt að synja beiðni kvartanda, Elds Smára Kristinssonar, um andsvör vegna umfjöllunar á DV.is þann 24. september 2026 á grundvelli b-liðar 2. mgr. 36. gr. laga um fjölmiðla.

Einar Hugi Bjarnason

María Rún Bjarnadóttir

Erla Skúladóttir

Róbert H. Haraldsson